

Nr 66.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående grunder för statsbidrag till uppförande och drift av tuberkulossjukvårdsanstalter i Västerbottens län; given Stockholms slott den 3 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Jakob Pettersson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Pettersson, anför: .

Hos Kungl. Maj:t har Västerbottens läns landstings förvaltningsutskott enligt uppdrag av landstinget gjort framställning dels om beredande av förhöjt statsbidrag för utökande av antalet vårdplatser för tuberkulossjuka inom länet, dels ock om erhållande av förhöjt statsbidrag till driftkostnaderna vid de tuberkulossjukvårdsanstalter, som nu finnas inom nämnda län, och vid de anstalter av nämnda slag, som avses att komma till utförande med de ifrågasatta förhöjda statsbidragen till anläggningskostnaderna.

Innan jag ingår på behandling av denna framställning, torde jag först få
Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 53 häft. (Nr 66.) 95 28 1

i största korthet erinra om *tidigare* och *nu gällande bestämmelser* beträffande statens bidrag dels till uppförande eller inrättande och dels till drivande av tuberkulossjukvårdsanstalter.

Vad då närmast angår det först avsedda bidraget, det s. k. *byggnadsbidraget*, har riksdagen alltsedan år 1909 ställt medel till förfogande för beredande av statsbidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter.

Beträffande storleken av sådant bidrag föreskrev 1908 års riksdag, att detsamma finge bestämmas till högst hälften av den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga byggnadskostnaden, däri ej inräknad utgift för anskaffande av byggnadstomt, dock med den inskränkning, att statens bidrag ej finge överskrida 1,000 kronor för varje sjukplats, som vederbörande anstalt beräknades rymma, samt att för län eller stad, som ej deltog i landsting, statsbidrag ej i något fall finge utgå för flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, med undantag beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag skulle få utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet.

Sistnämnda villkor jämkades vid 1914 års förra riksdag så, att undantag från begränsningen i förhållande till invånarantalet skulle få göras jämväl beträffande anstalter, avsedda för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad.

Vid 1919 års lagtima riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag om höjning av statsbidraget från 1,000 kronor till 2,000 kronor för varje vårdplats, varvid dock stadgade begränsningar i övrigt skulle iakttagas. Till stöd för detta förslag åberopades dels de i hög grad stegrade byggnadskostnaderna, dels angelägenheten av att över huvud uppmuntra landstingen och andra korporationer till fortsatt utveckling av den betydelsefulla verksamheten för bekämpandet av tuberkulosen. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag.

I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t beslöt vidare 1921 års riksdag sådan ändring av förenämnda villkor för statsbidrag, att bestämmelsen om statsbidragets begränsning i visst förhållande till folkmängden upphävdes utom i fråga om städer, som ej deltog i landsting.

Gällande föreskrifter angående ifrågavarande statsbidrag äro meddelade i kungörelse den 27 juni 1914 (nr 292) med ändringar, som däri vidtagits genom kungörelser den 13 juni 1919 (nr 305) och den 7 juli 1921 (nr 385).

Driftkostnadsbidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter har utgått alltsedan år 1910. Detta statsbidrag, som ursprungligen bestämdes till 50 öre för dag och patient, höjdes av 1918 års lagtima riksdag till 1 krona. Enligt beslut av 1919 års lagtima riksdag skedde en ytterligare höjning, samtidigt med att bidraget bestämdes till skilda belopp för de olika slagen av tuberkulossjukvårdsanstalter. Statsbidraget fixerades sålunda till 2 kronor vid tuberkulossjukhus, 1 krona 50 öre vid tuberkulossjukstugor och tuberkulosavdelningar å lasarett samt 1 krona 75 öre vid kustsjukhus och kustsanatorier, allt för dag och patient.

1921 års riksdag beslöt beträffande en då gällande bestämmelse om viss

inskränkning av bidraget i förhållande till folkmängden inom vederbörande län och stad, som ej deltog i landsting, att densamma skulle gälla endast i fråga om dylik stad. Liksom motsvarande föreskrift beträffande byggnadsbidraget hade dock nyssnämnda restriktiva bestämmelse aldrig avsett driftkostnadsbidrag till anstalter inom Jämtlands och Norrbottens län.

Sänkning av driftkostnadsbidraget har sedermera ägt rum två gånger, nämligen på grund av beslut av 1923 och 1924 års riksdagar. Enligt det senare beslutet, vilket är det som alltjämt tillämpas, utgår statsbidraget med följande belopp för dag och patient, nämligen vid tuberkulossjukhus med 1 krona 75 öre, vid tuberkulossjukstuga och tuberkulosavdelning å lasarett med 1 krona 25 öre samt vid kustsjukhus och kustersanatorier med 1 krona 35 öre.

Gällande bestämmelser angående ifrågavarande statsbidrag äro meddelade i kungörelse den 28 juni 1918 (nr 494) med däri genom kungörelser den 7 juli 1921 (nr 384) och den 11 april 1924 (nr 145) gjorda ändringar.

Vidare torde jag få erinra, att 1925 års riksdag i anledning av framställning av Kungl. Maj:t (proposition nr 100) beviljade *förhöjt statsbidrag för uppförande av en för Norrbottens län avsedd tuberkulossjukvårdsanstalt (central-sanatorium)* samt *förhöjt bidrag till driftkostnaderna* vid denna anstalt under en tid av tre år efter dess avsynande och godkännande. Ifrågavarande proposition var föranledd av en av Norrbottens läns landsting gjord framställning, som emellertid gick ut på förhöjt statsbidrag ej blott för uppförande och drift av centralsanatoriet utan även för utökande av antalet vårdplatser å bygdesanatorier och distriktssjukstugor inom länet samt för driftkostnaderna såväl vid de sålunda anskaffade nya vårdplatserna som också vid redan befintliga tuberkulossjukvårdsanstalter inom länet. Vid föredragning i statsrådet av ifrågavarande framställning ansåg emellertid föredragande departementschefen, att statligt understöd i sålunda ifrågasatt utsträckning med hänsyn till det då rådande statsfinansiella läget icke kunde lämnas, utan att understödet lämpligen borde begränsas till att avse uppförande och drift av ett centralsanatorium, omfattande högst 200 bidragsberättigade vårdplatser. Kostnaderna per vårdplats hade av landstinget beräknats till 13,000 kronor, men föredragande departementschefen utgick i enlighet med av medicinalstyrelsen framställt förslag från en för statens del redan från början fixerad maximikostnad av högst 12,000 kronor per plats. Statsbidraget skulle alltså bestämmas till högst 6,000 kronor per vårdplats. Riksdagens beslut åter (skrivelse nr 167) gick ut på att ett statsbidrag av 1,000,000 kronor beviljades för uppförande av ett centralsanatorium med minst 200 vårdplatser, isoleringsplatser ej inräknade. Riksdagens beslut innebar sålunda ett statsbidrag av högst 5,000 kronor per vårdplats oavsett byggnadskostnadernas storlek. Statsutskottets majoritet hade föreslagit anslagets bestämmande till högst 4,000 kronor per vårdplats.

Beträffande *driftkostnadsbidraget* beslöt riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, att sådant bidrag skulle under en tid av tre år efter sanato-

riets avsynande och godkännande utgå med ett belopp för dag och patient, som med en krona överstege det till tuberkulossjukhus utgående statsbidraget d. v. s. med 2 kronor 75 öre, dock med den inskränkning att bidraget icke finge överstiga hälften av anstaltens enligt vederbörligen granskade räkenskaper befunda verkliga driftkostnader. Genom proposition (nr 217) underställdes sedermera grunderna för åtnjutande av *byggnadsbidrag* till omförmälda centralsanatorium prövning av 1927 års riksdag. Denna hade därvid att taga ställning bland annat till en fråga av principiell räckvidd, nämligen i vad mån ett landsting, som i samband med uppförande av en vårdanstalt för tuberkulösa, till vilken åtnjutits statsbidrag, låter nedlägga en annan, likaledes med bidrag av statsmedel uppförd anstalt för samma ändamål, skall återbära de för sistnämnda anstalts byggande på sin tid anvisade statsmedlen. Det i omförmälda proposition innehållna förslaget i berörda fråga grundade sig å den principen, att vid återbäring av statsbidrag till viss anstalt avdrag borde i förhållande till statsbidragets storlek ske för anstalten undergången värdeminskning. Hänsyn skulle tagas till den värdeminskning anstalten underginge dels genom ren förslitning och dels genom att densamma med tiden bleve mer eller mindre omodern. I anslutning härtill borde enligt förslaget värdeminskningens omfattning uppskattas till viss procent per år på anläggningens värde vid dess färdigställande. Förslaget härutinnan godkändes av riksdagen, som — jämte det att den yttrade sig (skrivelse nr 250) i anledning av propositionen — jämväl uttalade sig i fråga om *driftkostnadsbidraget* till centralsanatoriet, och därvid anförde, att berörda bidrag borde utgå för samtliga vårdplatser allenast under förutsättning att en i Sandträsk befintlig, för tuberkulossjukvård inrättad sjukstuga icke i samband med tillkomsten av centralsanatoriet nedlades. Skulle däremot sjukstugan helt eller delvis då icke vidare tagas i bruk, borde detta enligt riksdagen föranleda, att det antal platser, till vilka det högre driftkostnadsbidraget skulle utgå, reducerades i samma mån som platsantalet i sjukstugan minskades.

Vidare vill jag erinra, hurusom 1927 års riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (proposition nr 218) beviljat *förhöjt statsbidrag till uppförande och drift av en för Jämtlands län avsedd tuberkulossjukvårdsanstalt* (centralsanatorium). Enligt riksdagens skrivelse i ämnet (nr 252) skall *byggnadsbidraget* uppgå till 4,000 kronor för en var av högst 162 vårdplatser, isoleringsplatser ej inräknade, dock med de inskränkningar, att statsbidraget ej får överstiga hälften av den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga byggnadskostnaden, däri ej inräknad utgift för anskaffande av byggnadstomt, samt att från det på sätt nu angivits bestämda beloppet avdrag skall enligt nyss angivna grunder göras för viss del av det bidrag av statsmedel, som tidigare beviljats för anordnande av en tuberkulossjukstuga å platsen för det blivande centralsanatoriet. Vad åter angår driftkostnadsbidraget, hade Kungl. Maj:t föreslagit, att detsamma för en tid av 3 år efter det ifrågavarande anstalt avsynats och godkänts skulle få utgå med ett

belopp för dag och patient, som med 75 öre överstege det till tuberkulossjukhus utgående statsbidraget, d. v. s. med 2 kronor 50 öre; dock med den inskränkning att statsbidraget icke finge överstiga hälften av anstaltens enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnader. Berörda förslag vann riksdagens gillande, varvid dock uttalades, att det särskilda statsbidraget till ifrågavarande driftkostnader borde utgå för samtliga vårdplatser vid sanatoriet allenast under förutsättning att de dåvarande sjukstugorna inom länet icke i samband med sanatoriets tillkomst nedlades. Skulle någon eller några av dessa sjukstugor då helt eller delvis icke vidare tagas i bruk, borde detta enligt riksdagens uttalande föranleda, att det antal platser, till vilka det högre bidraget finge utgå, reducerades i samma mån som platsantalet i sjukstugorna minskades.

Såsom skäl för förslagen om särskilda statsbidrag till uppförande och drift av omförmälda centralsanatorier framhöllos vid ärendets föredragning framför allt tuberkulosens härjningar i Norrbottens och Jämtlands län samt vederbörande landstings betryckta ekonomiska läge. Därutinnan anförde föredragande departementschefen år 1925 beträffande *Norrbottensanstalten* bland annat följande:

Inom Norrbottens län vore tuberkulosdödligheten ungefär dubbelt så hög som medeltalet för riket i dess helhet. Ej heller uppnådde dödstalet för något annat län på långt när denna storlek. Tillgången på vårdplatser för tuberkulösa vore å andra sidan i Norrbottens län relativt taget lägre än i något annat landstingsområde med undantag för Jämtlands län, och det föreläge alltså ett verkligt trängande behov att kraftigt utöka vårdmöjligheterna. I detta avseende hade Norrbottens läns landsting under senare år såväl över huvud taget som i jämförelse med andra landsting vidtagit de åtgärder och gjort de ekonomiska offer för tuberkulosens bekämpande, som rimligen kunnat begäras. Men nämnda landsting syntes icke vare sig för det dåvarande eller under den närmaste framtiden mäktiga att utan stöd från annat håll bära de ytterligare ekonomiska bördor, som ett effektivt ingripande mot tuberkulosens härjningar i länet krävde. Härutinnan erinrade föredraganden bland annat, att landstingsskattens debiteringsats i Norrbottens län sedan år 1919 stegrats långt kraftigare än i något annat län och från och med år 1923 vore den högsta i riket; för år 1925 uppginge den till ej mindre än 3 kronor 16 öre per 100 kronors beskattningsbar inkomst. Under sålunda angivna förhållanden syntes det vara ofrånkomligt, att statsmakterna genom särskilda åtgärder bisprunge Norrbottens läns landsting i dess kamp mot tuberkulosen.

Vad åter angår anslag till *tuberkulossjukvårdsanstalt i Jämtlands län*, anförde jag vid ärendets föredragning år 1927 bland annat följande:

Tuberkulosdödligheten inom länet vore, även om den icke tagit sådana proportioner som i Norrbottens län, likväl oroväckande stor. Vidare hade dödlighetens nedgång i Jämtlands län liksom i de övriga Norrlandslänen dittills i jämförelse med riket i dess helhet varit ganska ringa. Oaktat landstinget för tuberkulossjukvården underkastat sig såväl absolut som relativt taget betydande utgifter — i detta avseende borde märkas, att landstingets utgifter för denna vård under de senaste fem åren ökats med omkring 30 %, under det att för samtliga landstingsområden, tagna som en enhet, under

samma period en minskning med cirka 14 % ägt rum — vore tillgången på vårdplatser för tuberkulossjuka likväl för det dåvarande allt för ringa för att möjliggöra en resultatrik kamp mot tuberkulosen. Platsantalet per 100 döda om året i tuberkulos hade nämligen i medeltal under den sista femårsperioden icke ens uppgått till hälften av motsvarande medeltalsiffra för hela riket, och endast Norrbottens län intoge i detta hänseende en sämre ställning än Jämtlands län. Kraftiga åtgärder mot tuberkulosens härjningar inom länet vore alltså nödvändiga. Emellertid syntes länets landsting med hänsyn till sin ekonomiska ställning och till de betydande utgifter, som redan åvilade och inom den närmaste tiden ytterligare syntes komma att påläggas detsamma för viktiga sjukvårdsändamål, knappast — inom rimlig tid — mäktat att utan särskild hjälp vidtaga tillräckligt effektiva åtgärder mot tuberkulosen. Då nu landstinget vore berett att efter en enhetlig plan upptaga en allvarlig kamp mot tuberkulosen, ansåge jag på de anförda grunderna, att staten borde lämna det begärda stödet. I fråga om bidragets storlek yttrade jag vidare, att understödet — med hänsyn till att ställningen i länet i olika på frågan inverkanseende vore något bättre än i Norrbottens län — icke syntes böra sättas fullt så högt som i sistnämnda län.

Beträffande den närmare utredning, som i omförmälda ärenden verkställdes såväl i fråga om tuberkulosförhållandena inom Norrbottens, respektive Jämtlands län som rörande de båda länen ekonomiska ställning m. m. tillåter jag mig hänvisa till de särskilda propositionerna.

Innan jag går att redogöra för den nu föreliggande framställningen, torde jag böra omnämna två av *Västerbottens läns landstings förvaltningsutskott* jämlikt uppdrag av landstinget tidigare hos Kungl. Maj:t gjorda framställningar i fråga om extra statsbidrag för tuberkulossjukvården i länet. Den första av framställningarna innefattades i en skrivelse av den 17 oktober 1925 och gick ut på att proposition skulle avlåtas om beviljande av *förhöjda statsbidrag till såväl uppförande som drift av det till Hällnäs förlagda centralsanatoriet* för länet. Till stöd för ansökningen åberopade förvaltningsutskottet närmare utredning såväl beträffande tuberkulosens utbredning inom länet samt vidtagna och planerade åtgärder för tuberkulosvårdens utvecklande som även i fråga om länets ekonomiska ställning och svårigheterna att utan hjälp kunna tillfredsställa ordna den avsedda angelägenheten.

I ett över denna framställning avgivet utlåtande den 18 november 1925 framhöll *medicinalstyrelsen* bland annat, att en granskning av tuberkulosdödligheten i Västerbottens län, vidtagen i syfte att utreda, huruvida även där, liksom i Norrbottens län, exceptionella förhållanden vore för handen, otvetydigt syntes ådagalägga, att förhållandena i detta avseende knappast kunde anses fullt jämförliga med dem i Norrbottens län. Tuberkulosdödligheten vore visserligen även inom Västerbottens län mycket hög och avsevärt högre än medeltalet för hela riket, vadan kraftiga åtgärder mot tuberkulosen även därstädes vore högeligen av behovet påkallade. Men å andra sidan vore den skillnad, som föreläge mellan å ena sidan Norrbottens läns tuberkulosdödlighet och å andra sidan de övriga svårast hemsökta områdenas, Västerbottens län däri inbegripet, så avsevärd, att Norrbottens läns

dödlighetstal måst motivera alldeles särskilda undantagsåtgärder. Ehuru styrelsen livligt behjärtade de för Västerbottens län föreliggande svårigheterna för ett fullständigare ordnande av länets sjukvårdsförhållanden, ansåge styrelsen sålunda icke fullt tillräckliga skäl föreligga för en till länets förmån gjord undantagsbestämmelse liknande den, som beviljats för Norrbottens län.

Genom beslut den 7 januari 1926 fann Kungl. Maj:t i enlighet med medicinalstyrelsens mening den sålunda gjorda ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Vad åter angår den andra av omnämnda, av *Västerbottens läns landstings förvaltningsutskott* gjorda framställningar, hade densamma, som var dagtecknad den 6 november 1926, avlåtits, ehuru vid tiden för dess tillkomst en av landstinget tillsatt kommitté för ordnandet av tuberkulossjukvården i länet ej avgivit förslag till lösande av ifrågakvarande spörsmål och landstinget följaktligen ej heller kunnat taga ståndpunkt i nämnda fråga. I sin framställning uppgav förvaltningsutskottet emellertid, att utskottet under hand inhämtat, att berörda kommitté syntes komma att föreslå, att för fyllande av ytterligare behov av platser för tuberkulossjukvården sjukstugor skulle anordnas inom länet. Då för realiserandet av denna eller annan anordning av nya tuberkulossjukvårdsplatser tarvades hjälp från statsmakternas sida hemställde utskottet, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen föreslå *dels* anvisande av ett till 5,000 kronor per vårdplats förhöjt statsbidrag till de ytterligare tuberkulossjukvårdsplatser, som komme att inrättas inom länet, *dels* att statsbidrag per underhållsdag måtte under de tre första åren av dessa anstalters verksamhet få utgå med ett belopp, som med en krona överstege eljest utgående bidrag.

Av de i anledning av berörda framställning införskaffade utlåtandena må här erinras om *medicinalstyrelsens*, vilket jämväl omfattade den av Jämtlands läns förvaltningsutskott gjorda och sedermera i nyss omnämnda proposition nr 218 till 1927 års riksdag behandlade framställningen. I sitt utlåtande, dagtecknat den 29 november 1926, yttrade styrelsen till en början, att styrelsen genom bearbetning av material, som icke förelegat tillgängligt vid den tidpunkt, då styrelsen avgav utlåtande över nyssnämnda, av Västerbottens läns landsting år 1925 gjorda framställning angående extra statsbidrag till Hällnäs sanatorium, blivit i tillfälle att verkställa en del undersökningar, ägnade att i vissa hänseenden giva belysning åt hithörande spörsmål. Dessa undersökningar, som i första rummet avsåge att få konstaterat, huruvida någon *tillbakagång av tuberkulosdödligheten* i Sverige på senare tider kunde skönjas, omfattade femårsperioder från och med år 1911 (det första år, för vilket ett användbart statistiskt material beträffande dödsorsaker funnes att tillgå för landsorten), således åren 1911—1915, 1916—1920 och 1921—1925.

Av dessa undersökningar framginge bland annat följande:

Jämförde man tuberkulosdödligheten under den första av dessa perioder, 1911—1915, med motsvarande dödlighet under den sista, 1921—1925, funnes man, att tuberkulosdödligheten i riket i dess helhet allmänt gått tillbaka, i

somliga län i högst avsevärd grad. Minskningen syntes för hela riket i medeltal uppgå till omkring 25 %, vilket måste anses såsom ett mycket vackert och glädjande resultat. Tillbakagången vore emellertid mycket ojämn för de olika delarna av riket, såsom framginge av efterföljande tabellariska översikt:

Stockholms stad	40 %	Älvsborgs län	24 %
Södermanlands län	39 %	Skaraborgs »	23 %
Kristianstads »	32 %	Kalmar »	22 %
Västmanlands »	32 %	Värmlands »	21 %
Malmöhus »	30 %	Blekinge »	20 %
Stockholms »	30 %	Örebro »	20 %
Göteborgs och Bohus »	28 %	Jönköpings »	17 %
Kopparbergs »	28 %	Jämtlands »	13 %
Östergötlands »	27 %	Gotlands »	12 %
Kronobergs »	26 %	Västerbottens »	12 %
Uppsala »	26 %	Norrbottnens »	11 %
Gävleborgs »	25 %	Västernorrlands »	10 %
Hallands »	24 %		

Under hänvisning till denna sammanställning anförde medicinalstyrelsen i sitt omförmälda utlåtande vidare följande:

Av tabellen framginge, att (jämte Gotlands län) de norrländska länen visade den minsta tillbakagången i tuberkulosdödlighet. Detta syntes till mycket avsevärd del bero därpå, att *hela tuberkulosfrågan tenderade till att i främsta rummet bliva en kostnadsfråga* och att således de län, som ägde den minsta ekonomiska bärkraften, därigenom riskerade att bliva efter med avseende på effektiva åtgärder mot tuberkulosen. De tre nordligaste länen hade icke mäktat att i tillräcklig utsträckning vidtaga de åtgärder mot tuberkulosen, vilka enligt styrelsens åsikt vore de enda, som kunde leda till önskat resultat: i terapeutiskt avseende inrättandet av allt flera platser för de tuberkulos-sjukas vård, i profylaktiskt avseende de friskas skyddande mot tuberkulos-smitta. Dessa båda syftemål skulle enligt styrelsens förmenande bäst förverkligas därigenom, att åtminstone åt den större delen av vederbörande läns tuberkulossjuka bereddtes tillfälle att erhålla vård å *ett modernt, med alla erforderliga hjälpmedel samt specialutbildade läkare försedd sanatorium*, vilket då komme att så att säga utgöra *en central*, från vilken det för tuberkulosens bekämpande nödvändiga arbetet, såväl det förebyggande som det sjukvårdande, kunde erhålla en kompetent och enhetlig ledning.

Då tuberkulosens tillbakaträngande ju måste anses utgöra ett verkligt statsintresse och då denna sjukdoms kraftiga tillbakagång i stora delar av Sverige säkerligen skulle i fortsättningen äventyras genom förefintligheten av denna svåra smitthärd i de tre nordligaste länen av riket, skulle det enligt styrelsens åsikt kunna försvaras, att dessa län, helst de tillika finge anses tillhöra de mest skattetyngda i riket, bleve delaktiga av förhöjda bidrag — såväl byggnads- som (under viss övergångstid) driftkostnadsbidrag — från statens sida till tuberkulosens bekämpande, för så vitt de för detta ändamål uppförde anstalter av det slag, styrelsen nyss antytt såsom det viktigaste.

På grund av det anförda tillstyrkte medicinalstyrelsen — under uttryckligt framhållande, att här föreläge alldeles särskilda omständigheter, som icke vore till finnandes i andra än de tre nordligaste länen — att, under försättning att det statsfinansiella läget ansåges kunna medgiva det, förvarande båda framställningar måtte, i den utsträckning Kungl. Maj:t kunde

finna lämpligt, vinna tillmötesgående. Därvid ansåg dock styrelsen det böra iakttagas, att bidragen icke borde utgå med högre belopp än, vad byggnadsbidrag beträffade, halva den enligt granskade räkenskaper befunna verkliga byggnadskostnaden (kostnader för tomt och utrustning ej inräknade) samt, vad anginge driftkostnadsbidrag, halva verkliga driftkostnaden.

Västerbottens läns landstings sist omförmälda framställning anmäldes i statsrådet i samband med nyssnämnda av Jämtlands läns landsting gjorda ansökning om förhöjt statsbidrag (proposition nr 218 år 1927). Såsom skäl för samtidig handläggning av dessa två framställningar anförde jag, att Jämtlands och Västerbottens län med avseende å tuberkulosens utbredning och förutsättningarna för dess bekämpande m. m. intoge en så likartad ställning, att ett beslut i ärendet beträffande det ena länet syntes kunna bliva i viss mån prejudicerande beträffande statsmakternas ställning till motsvarande fråga för det andra länets vidkommande. Frågan om extra statsbidrag till Jämtlands län syntes alltså ej lämpligen böra bedömas utan att viss hänsyn samtidigt togs till de konsekvenser, ett beslut i nämnda fråga kunde komma att medföra beträffande ett liknande bidrag till Västerbottens län.

Vidkommande den i förenämnda ärende förebragta utredningen, i vad den anginge Västerbottens läns landstings förvaltningsutskotts framställning, yttrade jag, bland annat, följande.

I de avseenden, vilka vore av beskaffenhet att böra närmast inverka på frågan, befunde sig Västerbottens län i stort sett i samma läge som Jämtlands län. Även i förstnämnda län vore sålunda betydande ytterligare åtgärder för tuberkulosens bekämpande erforderliga, och beträffande detta län syntes vidare gälla, att landstinget knappast kunde utan särskilt stöd från statens sida bära den ekonomiska bördan, som genom sådana åtgärder skulle påläggas detsamma. Detta gällde så mycket mera, som landstinget genom färdigställandet av sanatoriet i Hällnäs fått ikläda sig betungande utgifter och även ådragit sig en ej ringa skuldbörda. Skäl syntes sålunda förefinnas att i vidsträcktare omfattning än författningsbestämmelserna möjliggjorde bispringa Västerbottens läns landsting i dess arbete för tuberkulosens bekämpande. Emellertid vore — såsom nyss framhållits — den utredning, som av landstinget igångsatts i ämnet, ej avslutad, och något förslag angående sättet för frågans lösning funnes ej utarbetat. Det syntes mig därför lämpligt att, innan frågan om extra statsbidrag till Västerbottens län upptogs till prövning, avvakta utredningens slutförande och landstingets beslut i anledning av nämnda utredning.

Med hänsyn till den ståndpunkt, som statsmakterna år 1925 intagit till den från Norrbottens län framställda begäran om förhöjda statsbidrag till uppförande och drift icke blott av ett centralsanatorium utan även av bygdesanatorier och distriktssjukstugor, kunde det — yttrade jag vidare — måhända föreligga någon tvekan, huruvida särskilt statsbidrag borde beviljas till Västerbottens län, därest — på sätt i framställningen antyddes — ett blivande landstingsbeslut i ärendet komme att gå ut på det återstående platsbehovets fyllande genom uppförande av mindre anstalter med endast de mera begränsade vårdmöjligheter, som kunde åstadkommas å tuberkulos-sjukstugor. Emellertid borde tydligen även med prövningen av frågan, under vilka förutsättningar och på vilket sätt ett eventuellt extra statsbidrag till Västerbottens län borde utgå, lämpligen anstå, till dess landstinget efter utredningens avslutande fattat ståndpunkt i ämnet.

I förberörda proposition till 1927 års riksdag lämnades även vissa uppgifter angående den nuvarande ställningen i förevarande hänseende inom länet. Sålunda anfördes, att landstinget till sitt förfogande hade 258 platser å tuberkulossjukhus, därav 50 platser å en vid lasarettet i Skellefteå befintlig tuberkulosavdelning och 208 platser vid det nyinrättade centralsanatoriet i Hällnäs, vilket år 1926 tagits i bruk. Landstingets kostnader för detta sanatorium hade uppgått till sammanlagt 2,670,520 kronor 50 öre. I statsbidrag för uppförandet har uppburits tillhopa 416,000 kronor. För täckande av övriga kostnader därför har landstinget bland annat upptagit ett lån på 850,000 kronor.

Landstingets
framställning
år 1927.

Jag övergår härefter till den av mig här förut berörda framställning, som nu föreligger från Västerbottens läns landsting. Inledningsvis ber jag därvid få erinra, att enligt gällande författningar med tuberkulossjukhus avses sjukvårdsinrättning för tuberkulösa med mera än 40 vårdplatser samt med tuberkulossjukstuga sådan inrättning med högst nämnda antal platser, att för tuberkulossjukhus — i motsats mot beträffande sjukstuga — skall finnas egen läkare samt att för varje självständig sjukvårdsinrättning skall finnas egen direktion.

Landstingets beslut i ärendet har föregåtts av en ingående *utredning, verkställd av en år 1925 tillsatt kommitté*, som för 1927 års landsting framlagt en plan för avhjälpande av bristen på tuberkulossjukvårdsplatser inom länet. Kommittén har vid uppgörande av berörda plan samrått med överläkaren vid centralsanatoriet vid Hällnäs A. T. G. Aronson ävensom med vissa enskilda tjänsteläkare.

Vad först angår *behovet av vårdplatser för vuxna tuberkulossjuka*, har kommittén bland annat yttrat följande:

Vid beräkning av detta antal vore man hänvisad till sannolikhetsberäkningar. En sådan beräkning vore grundad på antalet inom ett år i lungtuberkulos avlidna, vilket antal — den absoluta dödlighetssiffran — ansåges ungefär motsvara det verkliga vårdplatsbehovet för den råjong, det avsåge.

Tillämpad på Västerbottens län, där dödlighetstalet i tuberkulos under åren 1919—1922 växlat mellan 368 och 423 samt i medeltal uppgått till 390, skulle alltså sistnämnda siffra få anses motsvara länets behov av vårdplatser för *vuxna* tuberkulösa. Det funnes dock anledning förmoda, att de kända dödlighetssiffrorna för länet vore för låga, och man komme säkerligen verkligheten närmare, om man såsom beräkningsgrund för platsbehovet lade det högsta dödstalet under nämnda tidrymd eller 423.

Kommittén hade i sina kalkyler utgått från ett platsbehov av 390 såsom det lägsta antal, en blivande plan borde omfatta, men då kommittén gärna såge, att detta antal vid planens slutliga genomförande kunde ökas till upp emot maximum 423, hade det fått bliva beroende på vissa lämplighetsskäl, med hänsyn till annan sjukvård vid de särskilda kombinerade inrättningarna, var förslaget slutsiffra komme att ligga mellan de båda nyss angivna talen. Denna slutsiffra, som kommittén alltså räknade med såsom det totala platsbehovet för länet, uppginge till 412.

Vad beträffar *nu förefintliga möjligheter för beredande av anstaltsvård åt tuberkulösa*, framgår av utredningen i ärendet, att de befintliga vårdplatserna fördela sig å nedan angivna anstalter på följande sätt:

vid centralsanatoriet i Hällnäs	208	platser
» den med länslasarettet i Skellefteå kombinerade tuberkulos- sjukvårdsavdelningen	50	»
» sjukstugan i Malå	4	»
» » i Tärna	10	»
» kommunalhemmet i Åsele	7	»
	<hr/>	
	eller tillhopa 279 platser.	

Härtill komme — enligt uppgift av de kommitterade — en i det närmaste färdigställd sjukstuga i Dorotea med en tuberkulosavdelning på 9 platser samt en avdelning om 6 platser å sjukstugan i Stensele.

Det antal vårdplatser, landstinget för närvarande hade eller inom den allra närmaste tiden kunde beräknas få till sitt förfogande, utgjorde alltså 294, och den brist, som återstode att fylla, uppginge följaktligen till (412—294) 118 platser.

Till belysande av behovet av platsökning har kommittén vidare anfört följande.

Efter centralsanatoriets öppnande hade det ej dröjt länge, förrän alla platser där blivit upptagna, och det hade visat sig, att ej på långt när alla, som hoppats få vård på denna nya inrättning, där kunde erhålla plats. Antalet väntande vård sökande till anstalten hade sedan hållit sig vid omkring 170, och motsvarande antal för tuberkulosavdelningen vid Skellefteå lasarett vore omkring 120. Väntetiden hade i medeltal uppgått till 5 å 6 månader. Denna långa väntetid medförde i regel försämring i den sjukas tillstånd, förlängde den behöfliga anstaltsvistelsen, försvårade tillfrisknandet och gjorde det i många fall hopplöst att räkna med någon varaktig förbättring. Bristen på lämpliga vårdplatser vållade också, att de sjuka, som icke kunde erhålla vårdplats, ofta såsom smittförande bleve till fara för sin omgivning. I synnerhet vore detta fall i en familj, där modern angripits av sjukdomen men dock vore nödsakad att hava barn i de yngre åldrarna omkring sig i hemmet. Vad sålunda anförts gäve vid handen, att ett betydligt större antal vårdplatser än som nu funnes att tillgå vore av nöden.

Vidkommande frågan huru erforderligt antal vårdplatser för tuberkulösa skulle kunna anskaffas, inhämtas av kommitténs utredning följande:

Vid övervägande av utvägar för avhjälpande av den brist å vårdplatser, som förefunnes, hade det av ekonomiska skäl ansetts uteslutet, att detta kunde ske genom beredande av sanatorieplatser i vidare mån än som kunde vara möjligt genom ändring i dispositionen av de utrymmen, som funnes vid centralsanatoriet. Därutöver hade den enda framkomliga vägen ansetts vara att söka få till stånd ett system med vårdplatser, som i fråga om både anläggning och drift ställde sig avsevärt billigare än sanatorierna, men som icke dess mindre ansåges väl fylla sitt ändamål. Det system, som därvid åsyftades, skulle gå ut på att särskilda tuberkulosavdelningar skulle anordnas vid redan befintliga eller blivande sjukstugor. Den tanke, som låge till grund för den tänkta anordningen, vore, att centralsanatoriet, utrustat som det vore med de modernaste hjälpmedel och försett med de bästa läkarkrafter, borde såsom sin första och huvudsakliga uppgift lämna behandling och vård i sådana fall, där utsikten funnes för den sjukas tillfrisknande, de s. k. kurabla fallen. För detta ändamål syntes platsantalet vid sanatoriet vara i det närmaste tillräckligt. Övriga vårdplatser såväl å tuberkulosavdel-

ningen i Skellefteå som å redan tillkomna eller blivande avdelningar vid sjukstugor å skilda orter inom länet skulle då avses dels för sådana fall, som på grund av smittfara för omgivningen med nödvändighet borde isoleras, dels sådana, som ej vore i behov av en dyr specialbehandling utan för vilka en kortare tids vila och vård under hygieniskt goda förhållanden kunde vara tillräcklig, dels ock sådana sjuka, som visserligen saknade utsikter att kunna övervinna sjukdomen, men som av humanitära skäl måste omhändertagas för att ej i sin hjälplösa belägenhet behöva undvara den nödiga goda vård, som en tidsenlig, väl ordnad sjukvårdsinrättning kunde giva.

Den brist å vårdplatser, som enligt vad nyss utvecklats förefunnes, skulle, enligt vad verkställd utredning givit vid handen, till en del kunna avhjälpas genom ändrad disposition av vissa delar av *centralsanatoriet*, varest därigenom ytterligare 50 vårdplatser beräknades kunna inrättas. Den sålunda planerade omändringen av centralsanatoriet skulle bestå dels i att 30 platser inreddes i en del nuvarande bostadsrum, i stället för vilka skulle uppföras en särskild byggnad; kostnaden härför skulle uppgå till 108,000 kronor eller 3,600 kronor för plats, dels i att badavdelningen skulle flyttas till källaren och på dess nuvarande plats inredas 20 sjukplatser, allt för en kostnad av 45,000 kronor eller 2,250 kronor för varje plats. Enligt vad som inhämtats skulle dessa ändringar komma att godkännas av vederbörande myndigheter och landstinget komma i åtnjutande av statsbidrag för ifrågavarande ökning av vårdplatsernas antal. Antalet vårdplatser vid sanatoriet skulle således komma att uppgå till 258.

För det återstående platsbehovet — (118—50) 68 — låge det närmast att räkna med den tuberkulosavdelning, som funnes vid lasarettet i *Skellefteå*. Denna avdelning, som vore inrymd i en särskild, invid lasarettet belägen byggnad, lämnade utrymme för 50 vårdplatser. Sedan länge hade emellertid förelagat behov att införliva tuberkulosavdelningens lokaler med lasarettet, där i synnerhet de senare åren en mycket stark överbeläggning ägt rum. Med anledning därav syntes tuberkulosavdelningen böra utrymma sina lokaler. Den plan, kommitterade ämnade framlägga för tuberkulossjukvården, krävde nämligen så betydande kostnader, att kommitterade icke ens ville ifrågasätta, att landstinget samtidigt skulle åtaga sig lasarettets utvidgning på annat sätt, vare sig genom påbyggnad eller uppförande av nybyggnad för detta ändamål. En sådan utrymning syntes nu kunna ske, därest den föreslagna utvidgningen av Hällnässanatoriet komme till stånd. Å andra sidan vore det alldeles nödvändigt, att Skellefteåorten icke blottställdes på tuberkulossjukvårdsplatser till det antal, som oundgängligen behövdades för därvarande befolkning.

För att kunna tillgodose båda dessa intressen syntes enda utvägen vara, att i orten inrättades en särskild anstalt av den billigare typ, varom förut blivit nämnt, d. v. s. av sjukstugutyp. Härvid hade tagits under övervägande att som tuberkulossjukvårdsanstalt använda den nuvarande seminariebyggnaden i Skellefteå, som ägdes av landstinget och inom någon tid syntes bliva överflödig för sitt dittillsvarande ändamål, enär småskoleseminariet av allt att döma syntes komma att indragas från och med utgången av läsåret 1928—1929. Seminariebyggnaden hade befunnits mycket väl lämpa sig att omändras till sjukvårdsinrättning. Enligt av sakkunniga uppgjorda förslag till omändring av byggnaden kunde i densamma beredas utrymme för 58 patienter.

För att hålla ändringskostnaderna nere så mycket som möjligt och på samma gång ej onödigtvis fördrya driften hade kommitterade tänkt sig att jämväl efter utflyttningen gemensam ekonomi för lasarettet och tuberkulosavdelningen borde bibehållas, vilket ansåges utan avsevärda olägenheter kunna ordnas. Då tuberkulosavdelningen i första hand skulle avses att vara

en upptagningsavdelning, hade det även ansetts, att den utan svårighet skulle kunna skötas av läkarna vid lasarettet. Från vederbörande myndigheters sida syntes — enligt vad som inhämtats — intet hinder möta för den föreslagna ändrade användningen av seminariebyggnaden.

För erhållande av de 60 vårdplatser, som enligt vad kommittén utvecklat ytterligare erfordrades (118 — 50 — 58 + 50), borde vid sjukstugor å vissa orter i länet inrättas särskilda tuberkulosavdelningar. Därvid beräknades, att vid vardera av sjukstugorna i Bjurholm och Nysätra skulle inrättas en avdelning om 12 vårdplatser, vid sjukstugan i Nordmaling en avdelning om 10 vårdplatser och vid sjukstugan i Vilhelmina en avdelning om 6 vårdplatser. I Sorsele och Lycksele skulle nya sjukstugor byggas. Vardera av dessa skulle hava en avdelning för tuberkulossjukvård, inrymmande 10 vårdplatser.

Den sålunda föreslagna planen borde enligt kommittén genomföras successivt under en tid, som, under förutsättning att förhöjda statsbidrag erhöles, syntes kunna begränsas till 10 år.

Det må här inskjutas, att 1927 års landsting fattat formligt beslut att nedlägga verksamheten vid seminariet i Skellefteå från och med utgången av läsåret 1928—1929.

Kommittén har vidare upptagit frågan om *beredande av särskilda vårdmöjligheter för tuberkulossjuka barn* samt därom anført i huvudsak följande.

Vad beträffar tuberkulosens utbredning bland barnen i Västerbottens län, vore ifrågavarande sjukdom — enligt ett av överläkaren vid Hällnäs central-sanatorium avgivet yttrande — av allt att döma vanlig. Då det krävdes särskilda anordningar för vård av barn och då det av flera skäl ej vore ändamålsenligt att vårda barn tillsammans med vuxna, vore en av de viktigaste åtgärderna för närvarande att få till stånd ett barnsanatorium. Kommittén ansåge alltså starka skäl tala för att det ej borde dröja alltför länge med uppförande av den för vård av tuberkulösa barn avsedda paviljong, som redan vid ritningars uppgörande för centralsanatoriet planerats att komma till uppförande vid detsamma.

I sin plan till tuberkulossjukvårdens ordnande hade kommittén i enlighet därmed upptagit anläggandet av ett barnsanatorium om 60 vårdplatser i samband med Hällnäsanstalten.

Därest tuberkulossjukvården ordnades i enlighet med vad sålunda utvecklats, skulle *vårdplatserna fördela sig å de olika orterna i länet* på sätt följande av kommittén uppgjorda *tablå* utvisar:

	Vårdplatser		
	Befintliga	Nyinrättade	Summa
Centralsanatoriet i Hällnäs	208	50	258
Barnavdelning i samband med centralsanatoriet	—	60	60
Tuberkulosavdelning i Skellefteå	—	58	58
» » Nysätra	—	12	12
» » Nordmaling	—	10	10
» » Bjurholm	—	12	12
» » Åsele	7	—	7
» » Dorotea	9	—	9
» » Vilhelmina	—	6	6
» » Lycksele	—	10	10
» » Stensele	6	—	6
» » Tärna	10	—	10
» » Sorsele	—	10	10
» » Malå	4	—	4
Summa	244	228	472

Kostnaderna för genomförande av denna plan har kommittén beräknat på följande sätt:

Anläggningskostnader:

För de tuberkulosavdelningar, som skulle nyinrättas i Skellefteå, Nysätra, Nordmaling, Bjurholm, Vilhelmina, Lycksele och Sorsele och vilka tillsammans innefattade 118 vårdplatser, hade beräknats en genomsnittskostnad av 5,000 kronor per vårdplats, vilket ungefärligen motsvarade den verkliga medelkostnaden för de sjukstugor, som under de sista åren uppförts eller vore under uppförande inom länet, alltså ett kostnadsbelopp av kr. 590,000: —

Genom inrättande av 50 nya platser vid centralsanatoriet i Hällnäs bleve genomsnittskostnaden för var och en av *samtliga* vårdplatser vid denna anstalt ca 10,700 kronor, alltså för 50 platser » 535,000: —

Barnavdelningen i Hällnäs med 60 platser beräknades kunna uppföras för en kostnad av 8,000 kronor per vårdplats, således » 480,000: —

Summa kronor 1,605,000: —

Driftkostnader (i avrundade tal):

Landstingets tillskott (efter avdrag av ordinarie statsbidrag):

för 50 patienter å centralsanatoriet å 503 kronor kr. 25,170: —

» 60 » » barnsanatoriet » 503 » » 30,200: —

» 68 » » tuberkulosjukstugor » 614 » , från

vilket antal skulle frånräknas 50 patienter, intagna å tuberkulosavdelningen vid Skellefteå lasarett, alltså för 18 patienter..... » 11,030: —

Summa kronor 66,400: —

Till denna uppställning torde böra nämnas, dels att enligt vad nyss anförts de verkliga kostnaderna för inredande av 50 nya platser vid centralsanatoriet icke beräknats uppgå till mera än sammanlagt 153,000 kronor, dels att vid beräkning av siffran 68 beträffande antalet patienter å nya sjukstuguplatser redan torde hava gjorts avdrag för de 50 bortgående platserna å den nuvarande tuberkulosavdelningen i Skellefteå, vadan summan av driftkostnader torde böra ökas med (50 × 614) 30,700 kronor eller till 97,100 kronor.

Slutligen har *kommittén* anført såsom sin åsikt, att med de enormt stora utgifter, landstinget redan påtagit sig för tuberkulosjukvården och allmän sjukvård, samt de betydligt stegrade kostnader, som väntades vid landstingets fullständiga övertagande inom några år av epidemisjukvården inom länet ävensom i andra avseenden, kommittén ansåge, att landstinget icke kunde binda sig för den uppgjorda planen under annan förutsättning än att ett betydligt ökat statsbidrag erhöles därtill.

Den omständigheten, att extra statsbidrag beviljats i Norrbottens och Jämtlands län allenast till centralsanatorier och ej till vårdanstalter av enklare typ, kunde enligt kommittén icke åberopas som skäl emot ifrågavarande ansökan från Västerbottens län, som visserligen genom att länet under ett tiotal år haft den högsta landstingsskatten i riket lyckats med en icke alltför stor skuldsättning få sitt centralsanatorium färdigt utan särskild hjälp från statens sida men som i stället nu behövde denna hjälp för vissa av sina enklare anstalter.

Ett vidhållande från statsmakternas sida av det vanliga villkoret om statsbidragets begränsning till halva byggnadskostnaden skulle vidare, när det gällde ifrågavarande billigare anläggningar, till största delen förtaga verkan av den åsyftade hjälpen. Även om bidrag till äskat belopp erhöles, skulle kostnaden för landstinget för de ifrågasatta anstaltens inrättande komma att uppgå till omkring 700,000 kronor (i själva verket, om man beträffande Hällnäsanstalten endast räknar med de blivande faktiska kostnaderna för de nya platserna, något över 300,000 kronor), vartill komme utrustningskostnader med 130,000 kronor.

Vid ärendets behandling av 1927 års landsting beslöt landstinget dels att godkänna den av kommitterade framlagda planen för avhjälpan av bristen på tuberkulossjukvårdsplatser inom länet, att utföras i den mån landstinget därom i varje särskilt fall bestämde och under förutsättning att ökat statsbidrag till anläggnings- och driftkostnader erhöles, dels att uppdraga åt förvaltningsutskottet att ingå till Kungl. Maj:t med framställning om ett statsbidrag av 4,000 kronor för vårdplats för de i nämnda plan upptagna tuberkulossjukvårdsanstalterna, vilket bidrag landstinget borde berättigas lyfta i den mån varje anstalt för sig blivit genom medicinalstyrelsens försorg avsynad och godkänd, ävensom att statsbidrag till driftkostnaderna vid länets tuberkulossjukvårdsanstalter finge erhållas med ett belopp, som med 75 öre för dag och patient överstege det till tuberkulossjukhus i allmänhet utgående statsbidraget, vilken förmån borde få av landstinget tillgodonjutas under tre år, räknade från den 1 juli 1928 för de godkända anstalter, som då vore i verksamhet, samt för därefter tillkomna anstalter från den dag, en var av dessa efter vederbörligt godkännande tagits i bruk för sitt ändamål, dels ock att bemyndiga kommitterade att, för så vitt beräknat statsbidrag till anläggning och drift erhöles, verkställa utredning om vilken av de föreslagna anstalterna lämpligast först borde komma till utförande samt för sådan anstalt låta upprätta ritningar och kostnadsberäkningar, som snarast möjligt skulle föreläggas landstinget.

För egen del har *landstingets förvaltningsutskott* i den i anledning av detta landstingets beslut den 10 oktober 1927 ingivna, förut omförmälda framställningen anfört i huvudsak följande.

Landstingets anslag för hälso- och sjukvården utgjorde för år 1928 1,463,124 kronor emot för år 1927 1,489,006 kronor och för år 1926 1,242,723 kronor. Även i andra avseenden hade landstingets sjukvårdsutgifter stegrats. Sålunda uppginge landstingets anslag till kustsanatorierna, vilket anslag år 1920 utgjort 6,000 kronor, för år 1928 till 38,000 kronor. Det fullständiga övertagandet från landstingets sida av epidemisjukvården komme även att draga betydande kostnader.

De krav, som sålunda ställts och komme att ställas å landstinget, vore så betydande, att landstinget icke kunde ålägga sig några ytterligare utgifter utan höjning av landstingsskatten. Emellertid utgjorde landstingsskatten för år 1928 3 kronor per bevilningskrona, vartill komme uttaxering för järnvägsanläggningar med varierande belopp, högst uppgående till 15 öre för bevilningskrona. Då med denna storlek på skatten någon ytterligare höjning av densamma icke gärna kunde ifrågakomma, bleve resultatet, att

landstinget icke kunde pålägga sig ytterligare utgifter för tuberkulossjukvården utan kraftigt bidrag av statsmakterna.

Till belysning av sina uttalanden angående landstingsskattens storlek har förvaltningsutskottet vidare meddelat, att Norrbottens läns landsting visserligen under de två senaste åren haft den högsta uttaxeringen men att Västerbottens läns landsting dessförinnan under ett tjugotal år haft den ojämförligt högsta landstingsskatten. Detta framginge av en jämförelse beträffande den sammanlagda uttaxeringen per 100 kronors inkomst under åren 1916—1927 inom de olika landstingsområdena. En sådan jämförelse utvisade, att Västerbottens läns landsting komme i första rummet med en sammanlagd uttaxering av 32 kronor 33 öre per bevillningskrona. I andra rummet komme Norrbottens läns landsting med 27 kronor 64 öre, i tredje rummet Väster- norrlands läns landsting med 25 kronor 12 öre, i fjärde rummet Blekinge läns landsting med 23 kronor 86 öre o. s. v. och först i trettonde rummet Jämtlands läns landsting med 22 kronor 30 öre. Lägsta sammanlagda utdebiteringen hade Örebro läns landsting med 15 kronor 91 öre och Uppsala läns landsting med 16 kronor 13 öre.

Till ytterligare jämförelse med förhållandena i Norrbottens och Jämtlands län har förvaltningsutskottet vidare framhållit, att Västerbottens läns landsting åtagit sig byggnadskostnader för tuberkulossjukvården till ett belopp av — statsbidraget oräknat — 2,100,000 kronor och att till driftkostnader för tuberkulossjukvården för år 1928 uttaxerats 329,100 kronor. Motsvarande siffror för Jämtlands och Norrbottens län vore, vad anginge byggnadskostnaderna, respektive 580,000 kronor och 1,080,000 kronor och i fråga om driftkostnaderna respektive 154,680 kronor och 357,360 kronor.

Slutligen har förvaltningsutskottet till stöd för ifrågavarande framställning framhållit de svårigheter, som uppstode vid ordnandet av sjukvården i ett län som Västerbottens med dess stora avstånd, glest boende befolkning och bristfälliga kommunikationer, vilka förhållanden nödvändiggjorde inrättandet av ett stort antal sjukvårdsanstalter. Vidare har erinrats, att sjukstugorna i Västerbottens län i sin helhet dreves av landstinget men i Norrbottens län av kommunerna med smärre bidrag från landstinget; därigenom bleve det möjligt för kommunerna i Norrbottens län och indirekt för landstinget att erhålla bidrag av medlen för kommunal skatteutjämning till driften vid sjukstugorna, medan i Västerbottens län denna möjlighet vore utesluten.

Under åberopande härav har förvaltningsutskottet hemställt om avlåtande av proposition till 1928 års riksdag med äskande i enlighet med landstingets nyssnämnda beslut. Framställningen innebär således begäran dels om ett byggnadsbidrag av högst $(228 \times 4,000)$ 912,000 kronor, vilket — oavsett den minskning som kunde inträda i anledning av den vanliga maximeringen till halva byggnadskostnaden — innebär ett extra statsbidrag av 456,000 kronor, dels om ett extra driftbidrag, utgörande, under förutsättning av full beläggning $(472 \times 0,75 \times 365)$ 129,210 kronor under vart och ett av tre år.

Med skrivelse den 14 oktober 1927 har länsstyrelsen i Västerbottens län överlämnat den gjorda framställningen och därvid för egen del tillstyrkt bifall till landstingets framställning.

Häröver har utlåtande inhämtats från medicinalstyrelsen, som i sitt den 14 november 1927 avgivna yttrande till behandling först upptog frågan om extra statsbidrag för inrättande av ifrågasatta sjukvårdsplatser och därvid till en början erinrade om vad styrelsen i sitt utlåtande den 29 november 1926 angående extra statsbidrag för sjukvårdsanstalter för tuberkulösa i Jämtlands och

Västerbottens län yttrat rörande de åtgärder mot tuberkulosen, vilka enligt styrelsens åsikt vore de enda, som kunde leda till önskat resultat, nämligen i terapeutiskt hänseende inrättande av allt flera vårdplatser och i profylaktiskt avseende de friskas skyddande mot tuberkulossmitta. Vidare upprepade styrelsen vad i nämnda utlåtande anförts därom att dessa båda syftemål bäst skulle förverkligas genom att flertalet av de sjuka finge vård på ett med alla erforderliga hjälpmedel utrustat sanatorium. Härpå fortsatte styrelsen:

Den plan, vilken nu av vederbörande uppgjorts till förbättrande av tuberkulossjukvården inom Västerbottens län och mot vilken styrelsen i och för sig icke hade något väsentligt att erinra, ginge visserligen icke ut på att för tillfredsställande av länets *hela* tuberkulossjukvård uppföra sådana anstalter, vilka styrelsen i det nyss omförmälda utlåtandet företrädesvis ansett böra därtill ifrågakomma. Emellertid hade styrelsen icke någon erinran att göra mot detta av landstingets förvaltningsutskott närmare motiverade sätt för lösning av frågan om förbättrad tuberkulossjukvård inom Västerbottens län men ville å andra sidan, i överensstämmelse med den förut uttalade principen, framhålla, att då statens medverkan i form av ökade byggnads- och driftbidrag ifrågasattes, det icke kunde vara riktigt, att staten skulle lämna så avsevärt förhöjda byggnadsbidrag som de begärda till uppförande även av jämförelsevis enklare och mindre kostsamma tuberkulosavdelningar vid sjukstugor. Därvidlag borde för övrigt bemärkas, att platserna vid de till nyinrättande avsedda sjukstugorna (eller avdelningar därav) enligt ansökningen beräknades draga en kostnad av 5,000 kronor per plats, vadan ett bidrag till framställningen även i denna del skulle innebära, att staten komme att med $\frac{4}{5}$ bidraga till uppförandet av dylika avdelningar. Styrelsen hade också, då den gav sitt tillstyrkande av de från Norrbottens och Jämtlands län gjorda framställningarna om förhöjt statsbidrag, tillstyrkt, att dylika bidrag skulle få utgå endast för »fullgoda» sanatorieplatser.

Om styrelsen således ej kunde lämna sitt fulla tillstyrkande till den gjorda framställningen, som avsåge ett generellt byggnadsbidrag till länets samtliga tuberkulossjukvårdsplatser, således även sådana, som tillhörde sjukstugor (eller avdelningar därav), ansåge styrelsen å andra sidan sig icke kunna underkänna billigheten av de skäl, landstingets förvaltningsutskott anfört till förmån för sin framställning. Redan den omständigheten att länet tillhörde ett av de allra mest skattetyngda inom riket talade till förmån för en undantagsbestämmelse för detta län. Ett huvudsakligt — och kanske det förnämsta — skäl vore det av landstingets förvaltningsutskott med särskilt eftertryck framhållna, att Västerbottens län utan erhållande av *förhöjt* statsbidrag uppfört ett förstklassigt centralsanatorium å 208 sängar.

Då styrelsen alltså ansåge dylika billighetsskäl tala för ett tillmötesgående av framställningen, kunde styrelsen dock icke — såsom redan nämnts — tillstyrka förvaltningsutskottets framställning, i vad den avsåge att beviljat byggnadsbidrag skulle med fulla det begärda beloppet, 4,000 kronor per plats, utgå utan avseende å till vilket belopp kostnaderna för de nya platserna komme att uppgå. Därvidlag finge styrelsen vidhålla sin i förberörda utlåtande av den 29 november 1926 uttalade åsikt att, i överensstämmelse med dittills tillämpade grunder, det bidrag, som eventuellt erhöles, icke finge utgå med högre belopp än halva den enligt granskade räkenskaper eller styrkt sammandrag därav befunna verkliga byggnadskostnaden, kostnader för tomt och utrustning ej inräknade. Dessutom borde i princip bidraget icke vara lika högt för tuberkulossjukstugor som för sanatorier.

Vid uträknandet av det statsbidrag, styrelsen med hänsyn till det sålunda sagda skulle kunna tillstyrka, hade styrelsen först fäst sig vid den redan omnämnda nya »tuberkulosavdelning i Skellefteå», som enligt framställningen skulle uppföras såsom ersättning för den befintliga tuberkulosavdelningen vid Skellefteå lasarett, vilken skulle tagas i anspråk för utvidgning av detta lasarett. Den ställning, som den nya tuberkulosavdelningen skulle få, vore emellertid icke klart angiven. Det syntes dock som om densamma bleve att inräkna bland tuberkulossjukstugor. Då den vore avsedd för 58 platser, ville styrelsen anmärka, att gällande bestämmelser ej medgäve, att tuberkulossjukstuga finge innehålla mer än 40 platser. Från den i framställningen angivna kostnadsberäkningen å 1,605,000 kronor borde således, under nämnda förutsättning, vid beräkning av statsbidrag avräknas 18 platser å 5,000 kronor = 90,000 kronor, varigenom summan minskades till 1,515,000 kronor. Hälften av denna summa, eller 757,500 kronor, utgjorde således halva byggnadskostnaden. Därest denna för de olika slagen av anstalter uppginge till för dem beräknade belopp, skulle således för de (118 — 18) 100 platserna å »tuberkulosavdelningar», vilka beräknats till 5,000 kronor var, i statsbidrag till uppförandet erhållas 2,500 kronor för var; för de 50 nya platserna vid Hällnäs centralsanatorium, med beräknad kostnad av 10,700 kronor för var, ett statsbidrag å 5,350 kronor för var, och för de 60 nya platserna å barnavdelningen i Hällnäs, med beräknad kostnad av 8,000 kronor för var, ett statsbidrag av 4,000 kronor för varje plats. Därigenom skulle statsbidragen per vårdplats komma att överstiga de eljest enligt gällande författningar medgivna med respektive 500, 3,350 och 2,000 kronor.

Skulle dylika bidrag beviljas länet efter dessa av styrelsen angivna grunder, bleve statsbidraget $1,515,000 : 2 = 757,500$ kronor, fördelade på följande sätt:

100 platser å tuberkulosavdelning å högst 2,500 = (högst) kronor	250,000: —
50 » » Hällnäs sanatorium » » 5,350 = (») »	267,500: —
60 » » barnavdelningen i Hällnäs å högst 4,000 = (högst)	240,000: —
	Summa högst kronor 757,500: —

Därvid vore emellertid att märka, att ett väsentligt avdrag syntes böra göras i det belopp, som med anledning av framställningen kunde komma att beviljas landstinget. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 8 oktober 1915 hade nämligen för anordnande av en tuberkulosavdelning vid Umeå lasarett beviljats ett byggnadsbidrag av 50,000 kronor, och enligt Kungl. Maj:ts beslut den 3 augusti 1917 hade till dylik avdelning vid Skellefteå lasarett utgått 53,000 kronor, således tillhopa 103,000 kronor. Beträffande vartdera av dessa anslag hade vederbörande avgivit förbindelse att icke, utan Kungl. Maj:ts medgivande, i framtiden använda avdelningarna till annat än med dem avsett ändamål. Avdelningen i Umeå vore redan nedlagd utan att, styrelsen vederligt, någon återbetalning i större eller mindre mån gjorts för det erhållna statsbidraget. Den vid Skellefteå lasarett nu befintliga tuberkulosavdelningen skulle ävenledes, vid bifall till nu föreliggande framställning, upphöra. Avgörandet av den återbetalningsskyldighet, som därigenom syntes komma ifråga, syntes böra bliva beroende på särskild utredning för bestämmande av den värdeminskning, de för dessa avdelningar uppförda byggnaderna undergått genom användning under de gångna åren. Då dylik utredning icke för det dåvarande kunde igångsättas, såge styrelsen icke annan möjlighet än att föreslå, att från nyss angivna belopp 757,500 kronor nu fråndroges erhållna 103,000 kronor, varigenom slutsumman skulle bli 654,500 kronor. På den ifrågasatta utredningens resultat finge seder-

mera bero, i vad mån av dessa 103,000 kronor större eller mindre del skulle kunna få av vederbörande behållas.

I anslutning till vad medicinalstyrelsen sålunda yttrat hemställde styrelsen, att Västerbottens läns landsting måtte beviljas ett statsbidrag å 654,500 kronor att i för övrigt tillämpliga delar utgå efter de i gällande författning angående statsbidrag till tuberkulossjukvårdsanstalters uppförande eller inrättande stadgade grunder.

Vad angår *extra statsbidrag till driftkostnaderna vid de ifrågasatta sjukvårdsanstalterna*, tillstyrkte medicinalstyrelsen, att ett utöver det författningens enligt utgående ökat driftbidrag beviljades även för Västerbottens läns tuberkulossjukvård att utgå under tre år från och med den 1 januari 1928 eller den senare tidpunkt, då de enligt framställningen till uppförande ifrågasatta anstalterna blivit avsynade och godkända. Beträffande storleken av detta extra bidrag hemställde styrelsen, att det finge sättas till av förvaltningsutskottet begärda 75 öre per dag och patient — vilket vore samma bidrag, som beviljats för anstalterna i Jämtlands län. Därvid borde dock tillika föreskrivas, att det särskilda bidraget *dels* finge utgå endast för sådana vårdplatser, som beträffande anordningar för specialiserad sjukvård och diagnostik vore fullt kvalificerade, nämligen — åtminstone tillsvidare — de 318 platser, som centralsanatoriet i Hällnäs skulle erhålla efter den föreslagna utvidgningen (således inklusive de 60 vårdplatserna å en särskild barnavdelning), *dels ock* ej finge överstiga halva den verkliga driftkostnaden.

En av de i handläggningen deltagande ledamöterna i medicinalstyrelsen var av skiljaktig mening och ansåg, att det extra driftbidraget borde begränsas till, förslagsvis, 50 öre per vård dag.

Sedan *Svenska landstingsförbundet* beretts tillfälle att yttra sig över landstingets framställning, har förbundets styrelse i ett den 26 november 1927 dagtecknat yttrande till en början beträffande själva sakfrågan, huruvida extra statsbidrag till tuberkulossjukvården borde beviljas landstinget, erinrat därom, att styrelsen i yttranden över liknande framställningar från Norrbottens och Jämtlands läns landsting betonat, att ett tillmötesgående helt eller delvis av framställningar sådana som de ifrågavarande med hänsyn till det avvikande från fastställda principer för statsbidrags utgående och de betydande ekonomiska konsekvenser, som ett dylikt tillmötesgående innebure, icke finge ske utan en ingående prövning och utan att tungt vägande skäl föreläge.

Styrelsen har vidare upplyst, att styrelsen, innan den tagit ställning till berörda fråga, undersökt viss å förbundets byrå verkställd sammanställning av statistiskt material angående såväl de ekonomiska förhållandena som tuberkulosförhållandena inom Västerbottens län. Styrelsen har erinrat, att styrelsen i yttrande i motsvarande frågor rörande Norrbottens och Jämtlands län anfört, att nämnda material gäve vid handen, att en hjälp, motsvarande den, som föreslagits för nämnda båda län, vore befogad även för Västerbottens del.

Svenska
landstings-
förbundets
styrelse.

Den omförmälda sammanfattningen hade enligt förbundsstyrelsen visat:

A. *Beträffande de ekonomiska förhållandena:*

att *befolkningstätheten*, som givetvis vore en avgörande faktor i fråga om sjukvårdskostnadernas storlek, endast i Norrbottens och Jämtlands län vore lägre än den i Västerbottens län, där den utgjorde allenast 3.5 invånare per kvadratkilometer land mot 12.5 för samtliga landstingsområden samt 72 för det tätast befolkade landstingsområdet (Malmöhus län) och 1.9 för det glesast befolkade (Norrbottens län);

att *nedgången i det beskattningsbara beloppet* från år 1921 till år 1925 i Västerbottens län varit kraftigare än i något annat landstingsområde, med undantag för Värmlands län, och belöpte sig till 46.00 procent mot 36.89 procent för samtliga landstingsområden;

att *landstingskattens debiteringssats* i Västerbottens län i medeltal för perioden 1919—1926 varit den högsta i riket samt för år 1926 vore den näst högsta, utgörande 300 öre per 100 kronors beskattningsbar inkomst;

att landstingets beräknade såväl *totalutgifter* som *utgifter för hälso- och sjukvård* i absoluta tal från år 1922 till år 1926 i Västerbottens län minskats betydligt mindre än i samtliga landstingsområden tagna som en enhet, i det att nedgången i Västerbottens län varit respektive 29.08 procent och 31,25 procent mot respektive 31.75 procent och 38.16 procent i medeltal för samtliga landstingsområden;

att *omförmälda totalutgifter*, beräknade *per 100 kronors beskattningsbar inkomst*, i Västerbottens län under ovannämnda tidsperiod *stegrats* med 31,44 procent mot 8.33 procent i medeltal för samtliga landstingsområden och att sagda utgifter för hälso- och sjukvård, beräknade på enahanda sätt, i Västerbottens län *stegrats* med 27.08 procent men i samtliga landstingsområden tagna såsom enhet *nedgått* med 2.19 procent;

att *per 100 kronors beskattningsbar inkomst* år 1926 endast ett landsting haft högre totalutgifter och allenast två landsting haft högre utgifter för hälso- och sjukvård än landstinget i Västerbottens län;

att landstingets beräknade *utgifter för tuberkulossjukvård* från år 1922 till år 1926 *nedgått* i Västerbottens län med allenast 9.42 procent mot 13.68 procent för samtliga landstingsområden tagna som enhet;

att sagda utgifter *per 100 kronors beskattningsbar inkomst* i medeltal under åren 1922—1926 i Västerbottens län varit högre än i något annat landstingsområde;

att landstingets *utgifter för tuberkulossjukvård i förhållande till såväl samtliga utgifter* som *utgifter för sjukvårdsändamål* i medeltal under perioden 1922—1926 i Västerbottens län varit högre än i något annat landstingsområde;

att *bruttoskulderna i procent av bruttotillgångarna* för Västerbottens läns landsting vore betydligt lägre än för de flesta landsting, samt att i fråga om såväl bruttoskulder som nettotillgångar per 100 kronors beskattningsbar inkomst Västerbottens län intoge en synnerligen gynnsam ställning;

att summan under åren 1920—1924 *upptagna lån*, minskade med under samma tid återbetalta lån, *i procent av nettotillgångarna* vid 1924 års slut och per 100 kronors beskattningsbar inkomst för Västerbottens län varit betydligt lägre än för landstingen i genomsnitt.

B. *Beträffande tuberkulosförhållandena:*

att *tuberkulosdödligheten* i Västerbottens län åren 1921—1925 belöpte sig till 2.07 ‰ av folkmängden mot 1.46 ‰ för riket i dess helhet och att högre tuberkulosdödlighet än den i Västerbottens län påträffades allenast i Norrbottens och Jämtlands län;

att *tuberkulosdödligheten* i Västerbottens län från femårsperioden 1911—1915 till femårsperioden 1921—1925 nedgått från 2.35 ‰ till 2.07 ‰, d. v. s. med allenast 0.28 ‰, under det att tuberkulosdödligheten i hela riket gått ned från 1.94 ‰ under den förra perioden till 1.46 ‰ under den senare, d. v. s. med 0.48 ‰;

att *antalet* av landsting och städer utanför landsting disponerade *vårdplatser för tuberkulospatienter* per 1,000 av folkmängden i medeltal för åren 1921—1925 — då Hällnäsanstalten ännu icke tagits i bruk — i Västerbottens län varit 0.53 mot 0.79 för hela riket;

att ställningen för Västerbottens län före Hällnäsanstaltens tillkomst varit än ogynnsammare, om *antalet* sagda *vårdplatser* sattes i *relation till antalet inträffade dödsfall i tuberkulos*, i det att antalet vårdplatser per 100 döda i tuberkulos i medeltal för åren 1921—1925 utgjorde i Västerbottens län 25.77 mot 54.11 för hela riket och att endast tre län därutinnan visade en ofördelaktigare siffra än Västerbottens län.

De av förbundsbyrån sålunda gjorda uttalandena förklarade sig förbundsstyrelsen för sin del vitsorda. Vidare har styrelsen anfört:

Västerbottens läns landstings svaga ekonomiska ställning och de stora ekonomiska uppoffringar, landstinget underkastat sig för sin sjukvård och speciellt tuberkulosjukvården, ävensom de synnerligen ogynnsamma tuberkulosförhållandena i länet utgjorde enligt styrelsens mening goda motiv för att statsmakterna trädde hjälpande till för främjande av tuberkulosjukvården i länet genom beviljande av extra statsbidrag till densamma.

Vad beträffade den av Västerbottens läns landsting antagna planen, i vad den avsåg antalet vårdplatser, hade styrelsen intet att erinra.

Vidkommande *frågan om statsbidrag för inväntande av vårdplatser å sjukstugor* yttrar förbundsstyrelsen bland annat följande:

Vad som förekommit rörande ansökningen från Norrbottens läns landsting om förhöjt statsbidrag till tuberkulosjukstugor syntes visserligen giva anledning till viss tvekan. Om emellertid medicinalstyrelsen år 1925 vid avgivande av utlåtande över den av Västerbottens läns landsting gjorda framställningen angående extra statsbidrag till Hällnäs sanatorium haft det fullständigare material för bedömning av frågan till sitt förfogande, som styrelsen hade år 1926, vore det väl troligt, att styrelsen vid förstnämnda tidpunkt tillstyrkt framställningen, och att landstinget därigenom kommit i åtnjutande av förhöjt statsbidrag till Hällnässanatoriet. Landstinget kunde sålunda förmodas hava, på grund av sakfrågan ovidkommande orsaker, gått miste om ökat statsbidrag till de 208 synnerligen dyrbara vårdplatserna å Hällnäs. Denna omständighet talade för, att landstinget nu för fyllande av det återstående behovet av vårdplatser komme i åtnjutande av ökade statsbidrag, även om därvid detta behov i viss utsträckning komme att fyllas genom anskaffning av sjukstuguplatser. Förbundsstyrelsen kunde för sin del icke finna, att sistnämnda omständighet borde diskvalificera för erhållande av höjda statsbidrag. Det syntes väl klokt och vittnande om ekonomisk omtanke att under rådande brydsamma tider icke ifrågasätta anskaffning av ytterligare antal dyrbara sanatorieplatser utan endast av billigare sjukstuguplatser.

Vad angår *formen för och storleken av de begärda statsbidragen* har förbundsstyrelsen i stort sett tillstyrkt landstingets hemställan och därutinnan yttrat bland annat följande:

Kravet på upphävande av den vanliga begränsningen av statsbidraget till halva byggnadskostnaden syntes i och för sig berättigat. Dylikt undan-

tagande från den vanliga regeln hade tidigare av förbundsstyrelsen förordats beträffande Norrbottens och Jämtlands läns landsting och av statsmakterna beviljats i fråga om förstnämnda landsting. I förevarande fall vore ett undantag därutinnan så mycket mera motiverat, som ökningen i statsbidraget i annat fall beträffande flertalet av de planerade platserna på grund av de relativt låga byggnadskostnaderna komme att bli illusorisk. Även frånvaron av extra bidrag till det dyrbara Hällnässanatoriet kunde åberopas som skäl för upphävande av begränsningen i ifrågavarande avseende. Hade extra statsbidrag beviljats till detta sanatorium, hade nämligen den angivna begränsningen aldrig behövt tillämpas på grund av de höga byggnadskostnaderna. Däremot borde enligt styrelsens mening vid statsbidragets beräkning byggnadskostnaderna icke medvetet sättas högre än de faktiskt väntades uppgå till och det statliga byggnadsbidraget naturligtvis i intet fall överskrida de faktiska byggnadskostnaderna. Den summa, som av landstinget lagts till grund för bidragsäskandet beträffande de nya platserna å Hällnässanatoriet, motsvarade emellertid icke landstingets verkliga kostnader därför utan innebure, att andel i kostnaderna för hela sanatoriets inrättande, för vilket ändamål bidrag redan i vanlig ordning uppburits, påförts dessa platser. De verkliga utgifterna för de nya platserna utgjorde i genomsnitt blott »3,050» kronor per plats.

Vad slutligen beträffar den omfattning, i vilken det höjda *driftkostnadsbidraget* borde få utgå, ansåge förbundsstyrelsen, att betänkligheter visserligen kunde resas mot att dylikt bidrag erhöles för redan godkända och i bruk varande anstalter. Då emellertid dessa ökade bidrag till största delen skulle avse centralsanatoriet, för vilket särskilda driftbidrag tidigare begärts men förvägrats, ansåge sig förbundsstyrelsen dock även i denna punkt kunna förorda bifall till framställningen.

Statskontoret.

I ärendet har vidare infordrat utlåtande avgivits av *statskontoret*, som däri anført, att av utredningen finge anses framgå, att det vore av behovet påkallat att förhöjt statsbidrag finge utgå såväl till uppförande av de ifrågasatta anstalerna som ock under viss tid till driftkostnaderna vid dylika anstalter. Vidare har statskontoret yttrat i huvudsak följande:

Vad först anginge frågan om *statsbidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter*, hade statskontoret icke något att erinra mot att berörda bidrag bestämdes till 4,000 kronor för vårdplats, att av landstinget lyftas i den mån varje anstalt för sig blivit genom medicinalstyrelsens försorg avsynad och godkänd. Emellertid ansåge sig statskontoret böra föreslå, att för åtnjutande av det förhöjda statsbidraget å 4,000 kronor för vårdplats uppställdes samma villkor, som av riksdagen bestämts för åtnjutande av förhöjt statsbidrag till det för Jämtlands län avsedda centralsanatoriet, nämligen att sådant bidrag icke finge överstiga hälften av den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga byggnadskostnaden, däri ej inberäknad eventuell utgift för anskaffande av byggnadstomt. Vidkommande antalet av de vårdplatser, för vilka förhöjt byggnadsbidrag skulle komma att utgå, syntes detsamma jämlikt medicinalstyrelsens förslag böra fastställas till högst 210 (228 — 18), isoleringsplatser ej inräknade. Från efter dessa grunder fastställt statsbidrag syntes emellertid böra avdragas vissa belopp av de av statsmedel uppburna byggnadsbidragen till de på sin tid inrättade tuberkulosavdelningarna vid Umeå och Skellefteå lasarett. Avdragen syntes böra ske för Umeåavdelningen vid första tillfälle, då utbetalning av omför-

mälda förhöjda byggnadsbidrag till belopp av för sådant ändamål tillräcklig storlek komme att äga rum, och för Skellefteaavdelningen vid lyftande av statsbidraget för den nya tuberkulosavdelning, som jämlikt föreliggande förslag skulle inrättas i den nuvarandes ställe. Beträffande grunderna för verkställandet av dessa avdrag syntes dock erfordras utredning.

Vad sedan anginge landstingets förslag om *ytterligare statsbidrag till driftkostnaderna vid ifrågavarande sjukvårdsanstalter*, hade statskontoret — utöver vad av medicinalstyrelsen i hithörande avseende framhallits — icke funnit anledning till annan erinran, än att det särskilda förhöjda driftkostnadsbidraget i enlighet med riksdagens beslut rörande Norrbottens och Jämtlands centralsanatorier syntes böra utgå för nu avsedda 454 (472 — 18) tuberkulossjukvårdsplatser allenast i den mån icke någon av sagda platser indroges. Skulle en sådan indragning ske, borde detta föranleda, att det högre bidraget reducerades i samma mån, som minskning i berörda platserns antal ägde rum.

Slutligen syntes, såsom skett ifråga om det förhöjda statsbidraget till Jämtlandssanatoriet, böra till nu omhandlade bestämmelser angående ökade bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalterna inom Västerbottens län fogas *dels* en förklaring att för åtnjutande av sagda bidrag i övrigt i tillämpliga delar skulle gälla de allmänna bestämmelserna beträffande statsbidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, respektive statsbidrag till driftkostnaderna för sådana anstalter, ävensom de särskilda föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelades, *dels ock* ett medgivande att ifrågavarande statsbidrag finge utgå från av riksdagen anvisade anslag till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, respektive bidrag till driftkostnaderna för dylika anstalter.

I anledning av vad medicinalstyrelsen anfört i sitt återgivna utlatande har *landstingets förvaltningsutskott* inkommit med en den 10 januari 1928 dagtecknad skrift, däri anförts bland annat följande.

Förvaltnings-
utskottets
skrivelse den
10 januari
1928.

Enligt den av landstinget antagna planen hade det behöfliga och principiellt godkända antalet vårdplatser angivits till 472. Av dessa komme enligt beräkning 318 platser att vara förlagda till det moderna tuberkulossjukhuset i Hällnäs och således disponibla för förstklassig vård åt de tuberkulossjuka. Det övriga antalet platser, 154, skulle fördelas över hela länet och i första hand avses att upptaga de svårt sjuka och således ha en profylaktisk uppgift, d. v. s. att skydda de friska mot tuberkulossmitta. Som av medicinalstyrelsens yttrande framginge, vore *båda* slagen av platser nödvändiga. Fördelningen av platserna å de olika slagen av anstalter borde av allt att döma få anses synnerligen väl avvägd.

Mot den principiella uppfattning, varat medicinalstyrelsen givit uttryck därutinnan att det ej vore riktigt att lika högt statsbidrag utginge till tuberkulossjukstugor som till sanatorier, vore knappast något att invända, om det gällde ett landsting, som ville försöka lösa tuberkulosfrågan för sitt område helt och hållet eller till övervägande del genom inrättande av sådana sjukstugor, eller om landstinget redan åtnjutit förhöjt statsbidrag till de mera kostsamma förstklassiga anstalter, som redan funnes inrättade. Men så låge frågan icke till beträffande Västerbottens län.

Hade landstinget börjat med uppförande av de mindre kostsamma vårdanstalterna och först nu velat taga i tu med centralanstalten, vore det väl antagligt att statsmakterna beviljat förhöjt byggnadsbidrag i likhet med vad som skett beträffande Norrbottens och Jämtlands län. Med tillämpning av de grunder, efter vilka förhöjt bidrag beviljats till det blivande centralsanatoriet i Norrbotten — 3,000 kronors förhöjning pr vårdplats — skulle för

Hällnässanatoriet, som efter utvidgningen komme att omfatta 318 platser, en sådan förhöjning hava uppgått till icke mindre än 954,000 kronor. I stället innebure den av landstinget gjorda och av medicinalstyrelsen i detta avseende tillstyrkta framställningen en förhöjning av allenast »277,500» kronor för denna anstalt eller i runt tal »870» kronor per vårdplats, alltså avsevärt mindre än en tredjedel. En jämförelse därutinnan med Jämtlands län ställde sig visserligen något mindre oförmånlig för Västerbottens län, men även därvidlag komme sistnämnda län icke upp till hälften av det förhöjda bidrag, som i förhållande till antalet vårdplatser beviljats Jämtlands län och som uppginge till 2,000 kronor för varje sådan plats.

Då de tre nämnda länen i stort sett kunde sägas vara jämställda såväl med avseende å tuberkulosens spridning som beträffande deras ekonomiska förmåga till sjukdomens bekämpande, syntes de rättvisligen också böra jämföras i fråga om det ekonomiska stöd från statens sida, som vore nödvändigt och utan vilket redan uppförda anstalter och andra för ändamålet vidtagna anordningar aldrig kunde uppnå den effektivitet, som med deras tillkomst varit avsedd.

Då landstinget godkänt den plan, som nu föreläge för fyllande av det oundgängliga behovet av vårdplatser av det slag, varom närmast vore fråga, hade det skett på tillrådan av inom länet arbetande erfarna tuberkulosläkare och andra medicinska fackmän, vilka ansett det nu föreslagna systemet väl fylla sitt ändamål. Vid sådant förhållande och då efter den planerade utvidgningen av centralanstalten det förefintliga behovet av dessa högt kvalificerade sanatorieplatser också beräknades bliva fyllt, hade det enligt förvaltningsutskottets mening icke varit välbetänkt, om landstinget gått in för en plan, som avsett att *hela* länets tuberkulosvård skulle tillfredsställas genom uppförande av dessa sanatorieanläggningar, som i kostnadshänseende ställde sig så ojämförligt mycket högre. En sådan plan, om den förelegat, hade heller icke kunnat av landstinget förverkligas inom överskådlig tid, efter de stora ansträngningar och de betydande ekonomiska uppoffringar, landstinget redan haft och hade för sin tuberkulosvård. Enahanda syntes förhållandet bliva, därest byggnadsbidraget för dessa sjukstuguavdelningar ej kunde beviljas till högre belopp än medicinalstyrelsen tillstyrkt. Den tilltänkta kraftansträngningen måste inhiberas och de goda föresatserna resultera i ett misslyckat försök.

Förvaltningsutskottet har vidare anfört, att utskottet icke kunde inse, att det från statens sida kunde vara av något intresse att få till stånd kostsammare sjukvårdsinrättningar, än behovet och förhållandena i varje särskilt fall krävde. Därest den av landstinget framlagda planen för tuberkulossvårdens ordnande inom länet vore av den beskaffenhet att den på nöjaktigt sätt fyllde sitt ändamål, syntes det också böra för staten komma på ett ut, om förhöjningen i byggnadsbidraget komme den ena eller den andra av dessa godkända anstaltstyper till godo.

Ett bifall till landstingets framställning finge anses medföra ett slutgiltigt ordnande av länets tuberkulosfråga i vad den avsåge tillgång på nödigt antal vårdplatser, och anspråken från Västerbottens län på statsbidrag för sådant ändamål vore därmed tillgodosedda.

Departements-
chefen.

Redan den utredning, som förra året förebragtes angående förhållandena i Västerbottens län, gav uppenbarligen vid handen, att ett fortsatt ingripande kräves i striden mot tuberkulosen inom länet samt att landstinget utan statens ekonomiska hjälp näppeligen mäktar att på tillfredsställande sätt lösa denna uppgift. Såsom jag nyss erinrat, gav jag också i samband med

behandlingen av frågan om särskilt bidrag till centralsanatorium i Jämtlands län uttryck åt den meningen, att särskilt statsbidrag borde beredas för ordnandet av tuberkulossjukvården jämväl i Västerbottens län. Denna uppfattning bestyrkes kraftigt av det ytterligare material till frågans bedömande, som numera föreligger och för vilket jag i det föregående i väsentliga delar redogjort. Den insats landstinget av egna krafter hittills gjort för ändamålet är högst betydande; den har ock för landstinget varit ekonomiskt mycket betungande. Därvidlag syftar jag närmast på byggandet av centralsanatoriet vid Hällnäs, vartill landstinget ej åtnjutit statsbidrag efter andra än de för alla tuberkulossjukvårdsanstalter gällande grunder. Till sistnämnda omständighet synes man mig av skäl, som framhållits i medicinalstyrelsens utlåtande, böra taga särskild hänsyn vid prövning av förevarande framställning. Beträffande den plan, landstinget ämnar följa för lösande av frågan om tuberkulosens bekämpande, har jag i huvudsak intet att erinra. Det synes vara lämpligt att, som landstinget avsett, i ett län av ifrågavarande beskaffenhet söka frågans lösning i en kombination av ett väl utrustat centralsanatorium med ett större antal i de skilda orterna förlagda sjukvårdsanstalter, huvudsakligen avsedda för sådana patienter, vilka av olika skäl behöva komma bort från den vanliga omgivningen.

I överensstämmelse med vad jag sålunda anfört anser jag mig böra tillstyrka, att förhöjda statsbidrag få utgå till uppförande och drift av tuberkulossjukvårdsanstalter i Västerbottens län.

Vad angår bestämmandet av *storleken och omfattningen av dessa förhöjda statsbidrag*, hava under ärendets behandling skilda meningar kommit till uttryck. I detta hänseende synes det mig till en början, vad angår *byggnadsbidraget*, böra vara klart, att bidraget i intet fall bör överstiga det till Jämtlandssanatoriet år 1927 beviljade och nu begärda beloppet av 4.000 kronor för plats, något som enligt medicinalstyrelsens förslag till viss del skulle bliva fallet. Vidare är det uppenbart, att bidraget icke för någon vårdplats bör få överstiga den verkliga kostnaden för platsens inrättande och att alltså hänsyn icke får tagas till tidigare nedlagda kostnader på andra delar av samma anstalt; jag ansluter mig alltså därutinnan i fråga om de nya platserna vid Hällnässanatoriet till landstingsförbundets invändning mot medicinalstyrelsens förslag.

Mera tveksamt synes mig vara, om den i fråga om bidrag av ifrågavarande slag i allmänhet tillämpade principen att bidraget ej får överstiga *halva* byggnadskostnaden i detta fall bör frångås. Vid bedömandet av denna fråga torde man emellertid böra beakta det särskilda läge, vari spørsmålet kommit därigenom att, som nyss erinrades, något extra bidrag icke utgått till Hällnässanatoriet. Med hänsyn till denna omständighet samt i övrigt återopade skäl för att bispringa landstinget synes det vara med billigheten överensstämmande att vad angår de föreslagna 50 nya platserna vid Hällnässanatoriet bidraget bestämmes utan avseende å berörda s. k. hälftengräns. Däremot föreligger enligt min mening icke tillräckliga skäl att i fråga om övriga planerade byggnadsföretag frångå den avsedda regeln.

Tillämpningen av nu ifrågasatta normer för byggnadsbidragens utgående skulle innebära följande. För var och en av de 50 nya platserna för vuxna vid Hällnäs, vilka beräknats draga en kostnad av i genomsnitt 3,060 kronor per plats, synes bidraget lämpligen kunna bestämmas till 3,000 kronor, dock högst till verkliga byggnadskostnaden, därest denna skulle bli lägre. Då den ena gruppen av de nya platserna skulle draga väsentligt lägre kostnad än den nyss angivna, torde som villkor för åtnjutande av bidrag till nyssnämnda belopp böra uppställas, att båda grupperna av nya platser komma till uppförande till minst det beräknade antalet. För den för barn avsedda nya avdelningen vid Hällnässanatoriet, vilken beräknats kosta 8,000 kronor per plats, skulle bidraget enligt det nyss anförda uppgå till 4,000 kronor för plats, dock högst till halva byggnadskostnaden. Vad angår de avsedda nya 60 platserna för tuberkulossjukvård å sjukstugor i Nysätra, Nordmaling, Bjurholm, Vilhelmina, Lycksele och Sorsele, skulle, då kostnaden därför uppskattats till i genomsnitt 5,000 kronor för plats, bidraget komma att utgå efter 2,500 kronor. Även här bör enligt det nyss anförda hälftengränsen tillämpas, vilket i detta fall bör gälla beträffande bidraget till varje särskild sjukstuga. Vidkommande slutligen ombyggnaden av seminariebyggnaden i Skellefteå, torde enligt min mening kostnaden knappast behöva uppgå till mera än ungefär 4,000 kronor för plats. Ombyggnadsarbetet lär för övrigt icke böra ifrågakomma, därest detsamma, såsom sjukhuskommittén och förvaltningsutskottet synas anse, icke skulle kunna göras väsentligt billigare än ett nyuppförande av sjukstugor. Med hänsyn till det anförda torde maximum för ombyggnadsbidraget härutinnan lämpligen böra bestämmas till 2,000 kronor för plats. Då detta belopp överensstämmer med det författningsenligt allmänt gällande, erfordras med denna min uppfattning icke något särskilt riksdagens beslut i denna punkt. Icke heller behöver nu ståndpunkt tagas till frågan om det antal platser, för vilket anstalten kan komma att godkännas och för vilket statsbidrag således bör utgå; denna fråga är beroende på anstaltens blivande organisation, varom beslut ännu icke föreligger.

Resultatet av tillämpningen av de sålunda angivna grunderna skulle, med de beräknade byggnadskostnaderna, bli följande. Jag utgår härvid lika med medicinalstyrelsen från att bidrag till Skellefteåanstalten blott kommer att utgå för 40 platser.

	Kronor.
Nya platser för vuxna å Hällnäs (50 × 3,000)	150,000
Barnavdelning å Hällnäs (60 × 4,000).....	240,000
60 platser å sjukstugor (60 × 2,500)	150,000
40 platser i den ombyggda seminariebyggnaden i Skellefteå (40 × 2,000)	80,000
	Summa kronor 620,000

Sammanlagda byggnadsbidraget för planens genomförande skulle alltså bli 620,000 kronor. Till jämförelse må nämnas, att med tillämpning av vanliga grunder bidraget skulle uppgå till sammanlagt 396,500 kronor, d. v. s. 223,500 kronor mindre.

Från det sålunda beräknade statsbidragsbeloppet bör emellertid göras avdrag, dels därest detta föranledes av tillämpning av den — utom beträffande 50 platser vid Hällnäs — förordade s. k. hälftenregeln eller av att i fråga om sistnämnda platser den verkliga kostnaden blir lägre än det föreslagna bidragsbeloppet, dels på grund av skyldighet att återbära äldre bidrag för motsvarande ändamål. Såsom förut erinrats har statsbidrag tidigare lämnats med 53,000 kronor för uppförande av den till Skellefteå lasarett hörande, år 1916 i bruk tagna tuberkulosavdelningen med nu befintliga 50 vårdplatser, vilka enligt det föreliggande förslaget icke vidare skulle användas för detta ändamål. Vidare har en vid Umeå lasarett befintlig tuberkulosavdelning, som tagits i bruk år 1915 och till vars uppförande staten på sin tid bidragit med 50,000 kronor, år 1926 nedlagts. I enlighet med de allmänna regler, som tillämpas beträffande statsbidrag till uppförande av olika slag av sjukvårdsanstalter m. m., bör vid sådant förhållande återbäring av dessa statsbidrag äga rum, i den mån befrielse från återbäringsskyldighet ej meddelas. Vid dylik återbäring torde emellertid avdrag böra medgivas med hänsyn till den del av beräknad värdeminskning å ifrågavarande byggnader under tiden efter vederbörande anstalts tagande i bruk, som faller på den andel i anstaltens ursprungliga värde, vilken motsvarar statsbidraget. Ifrågavarande princip har, såsom jag nyss utvecklat, vunnit riksdagens gillande, då fråga var om statsbidrag till centralsanatorierna för Norrbottens och Jämtlands län. Enahanda skäl som i dessa fall föranledde följande av principen synas mig kunna åberopas för tillämpning av densamma i nu föreliggande fall. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter byggnadsstyrelsens hörande bestämma storleken av de avdrag, som i enlighet med denna princip böra förekomma vid återbetalningen i nu ifrågavarande fall.

Byggnadsbidraget torde böra få uppbäras särskilt för varje byggnad, allteftersom den blivit avsynad och godkänd. Vad angår sjukstuguplatserna, torde Kungl. Maj:t böra äga frihet att, inom det angivna sammanlagda antalet av 60 dylika platser, såväl medgiva förhöjt bidrag åt andra sjukstugor än de nu i planen upptagna som ock vidtaga jämkningar i det för de särskilda sjukstugorna nu beräknade platsantalet.

Vad angår *driftbidraget*, hava medicinalstyrelsen och statskontoret ävensom landstingsförbundets styrelse anslutit sig till den uppfattningen, att i förevarande ärende skäl föreligga att, med frångående av vad i de tidigare fallen skett, bevilja förhöjning i statsbidraget även för platser å anstalter, som redan äro tagna i bruk. Jag ansluter mig till denna uppfattning, främst med hänsyn därtill att det synes vara skäligt att det högre driftbidraget får, oavsett att spörsmålet först nu upptages till behandling, utgå för Hällnäsanstalten i dess helhet. Emellertid finner jag lika med medicinalstyrelsen den begränsningen böra iakttagas, att förhöjning medges endast för sådana vårdplatser — äldre eller nyinrättade — å vilka kan lämnas verkligt kvalificerad vård. Redan den omständigheten, att driftkostnaderna i allmänhet torde vara lägre beträffande sjukstuguplatserna — åtminstone sådana som

utgöras av en del utav en även för andra ändamål avsedd inrättning — än på ett sanatorium, gör att samma skäl ej beträffande dylika platser kunna anföras för ett särskilt bidrag. Härtill kommer, att framställning om förhöjt driftbidrag till sjukstugor och s. k. bygdesanatorier förut (år 1925) avvisats beträffande Norrbottens län och att några skäl att i detta hänseende tillämpa andra principer i Västerbottens län icke synas föreligga. — Högsta möjliga antalet av platser med förhöjt statsbidrag torde böra bestämmas med utgångspunkt från summan av nu befintliga och i planen upptagna platser eller till 472. Då det, enligt vad nyss antydde, för närvarande icke kan anses utslutet, att den nya inrättningen i Skellefteå kan erhålla 58 godkända platser, lär man nämligen i detta sammanhang icke böra liksom medicinalstyrelsen göra avdrag med (58 — 40) 18 platser. Från nyssnämnda maximisiffra torde dock böra avdragas de sjukstuguplatser, till antalet 36, vilkas inrättande redan verkställts eller påbörjats och för vilka samma anledning att undantagsvis medgiva förhöjt driftbidrag som beträffande redan befintliga platser för kvalificerad vård icke torde förefinnas. *Maximiantalet* skulle alltså bliva (472 — 36) 436; det antal, vartill bidrag skulle utgå, *om planen följes* i vad angår uppdelning på sanatorie- och andra platser, är emellertid lägre och uppgår, därest den blivande avdelningen i Skellefteå, såsom medicinalstyrelsen antager, ej bliver av kvalificerad karaktär, till summan av platser på det utvidgade Hällnässanatoriet jämte barnavdelning eller alltså till (208 + 50 + 60) 318. Dessutom torde, i viss analogi med det förut berörda, av riksdagen tillagda villkoret beträffande motsvarande bidrag till Norrbottens- och Jämtlandssanatorierna, böra stadgas, att i den mån nedläggning sker av platser, till vilka förhöjt byggnadsbidrag utgått men för vilka med hänsyn till det förberörda kvalifikationsvillkoret driftbidrag ej beviljats, eller av platser, för vilka förhöjt byggnadsbidrag ej — enligt vad nyss föreslagits — må utgå, d. v. s. platser vilkas inrättande redan verkställts eller påbörjats eller som kunna komma att inrättas i seminariet i Skellefteå eller utöver landstingets plan, antalet platser med rätt till särskilt driftbidrag skall minskas i samma mån.

Jag vill nämna, att redan det extra driftbidraget till det av mig till sådan förmån föreslagna *minimiantalet* platser, 318, skulle — under förutsättning av full beläggning — uppgå till omkring 87,000 kronor om året och alltså med endast omkring 10,000 kronor understiga den i det föregående angivna årliga driftkostnadsökningen för landstinget för planens genomförande.

Det förhöjda driftbidraget lär böra, såsom förordats, liksom i Norrbottens och Jämtlands län utgå under tre år. Tiden torde för varje anstalt böra räknas från och med den 1 juli 1928, dock tidigast från det den efter verkställd avsyning helt tagits i bruk. Vad angår Hällnässanatoriet, bör tillämpningen av denna regel innebära, att det särskilda driftbidraget icke börjar utgå, förrän nyinrättandet av de omförmälda 50 platserna för vuxna på nyss antytt sätt är att betrakta som fullbordat, varemot barnavdelningens färdigställande icke torde behöva avvaktas.

Kostnaderna för ifrågavarande särskilda byggnads- och driftbidrag torde böra få utgå från de anslag, vartill statskontoret i sådant hänseende hänvisat. Med hänsyn till nyss förordade regler angående tiden för bidragens utbetalning torde ifrågavarande förslag icke beträffande någotdera anslaget behöva beräknas inverka på belastningen för budgetåret 1928—1929.

Under återopande av det anförda får jag nu hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o) medgiva, att Kungl. Maj:t må — utan hinder av gällande bestämmelser beträffande statsbidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter — bevilja *dels* till inrättande vid angivna anstalter i Nysätra, Nordmaling, Bjurholm, Vilhelmina, Lycksele och Sorsele eller vid anstalt å annan ort inom Västerbottens län av tuberkulossjukstuguplatser till ett antal av sammanlagt högst 60, *dels*, under förutsättning att, i enlighet med föreliggande förslag, minst 50 nya vårdplatser för vuxna inredas vid centralsanatoriet i Hällnäs, till inrättande av dessa vårdplatser, *dels ock* till uppförande vid nämnda sanatorium av en barnavdelning med högst 60 vårdplatser statsbidrag med följande belopp, nämligen för de nya platserna för vuxna i centralsanatoriet i Hällnäs med 3,000 kronor, för vårdplatserna å omförmälda barnavdelning med 4,000 kronor och för nyss avsedda tuberkulossjukstuguplatser med 2,500 kronor, allt per godkänd vårdplats, isoleringsplatser ej inberäknade, dock med de inskränkningar

att statsbidraget ej må för någon anstalt eller avdelning överskrida *hälften* av den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga kostnaden för anstaltens eller avdelningens uppförande eller platsernas inrättande, däri ej inräknad utgift för anskaffande av byggnadstomt, *eller*, beträffande de nya platserna för vuxna i Hällnäs, *hela* motsvarande kostnad,

samt att vid utbetalning av bidragen avräkning skall enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder ske *dels* för viss del av det statsbidrag, som tidigare utgått för uppförande av den numera nedlagda tuberkulosavdelningen vid Umeå lasarett, *dels ock*, därest den nu vid Skellefteå lasarett befintliga tuberkulosavdelningen nedlägges som tuberkulossjukvårdsanstalt, för viss del av det till uppförande av denna avdelning åtnjutna statsbidraget;

2:o) medgiva, att Kungl. Maj:t må — utan hinder av gällande bestämmelser beträffande statsbidrag till driftkostnaderna för tuberkulossjukvårdsanstalter — beträffande under 1:o) avsedda anstalter och avdelningar samt nuvarande eller blivande tuberkulosavdelning i Skellefteå bevilja, för en tid av tre år från och med den 1 juli 1928, dock tidigast från det att en var an-

stalt eller avdelning blivit efter uppförandet eller ombyggnaden genom medicinalstyrelsens försorg avsynad och godkänd och därefter tagits i fullt bruk, statsbidrag till driftkostnaderna för sammanlagt högst 436 vårdplatser med ett belopp för dag och patient, som med sjuttiofem öre överstiger det till anstalt av ifrågavarande slag i allmänhet utgående statsbidraget, samt under villkor i övrigt

a) att vårdplatserna beträffande anordningar för specialiserad sjukvård och diagnostik äro fullt kvalificerade;

b) att statsbidraget icke må överstiga hälften av varje anstalts eller avdelnings enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnader; samt

c) att, därest vårdplatser skulle komma att nedläggas, för vilka icke, enligt vad i det föregående hemställts, åtnjutits såväl förhöjt byggnadsbidrag som förhöjt driftkostnadsbidrag, antalet vårdplatser, till vilka det högre driftkostnadsbidraget högst må utgå, skall reduceras i samma mån som dylik minskning i platsantalet äger rum;

3:o) förklara, att för åtnjutande av ifrågavarande bidrag i övrigt i tillämpliga delar skola gälla av mig här omförmälda bestämmelser beträffande statsbidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, respektive statsbidrag till driftkostnaderna för sådana anstalter, ävensom de särskilda föreskrifter, som må av Kungl. Maj:t meddelas; samt

4:o) medgiva, att ifrågavarande statsbidrag må utgå från av riksdagen anvisade anslag till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter samt till bidrag till driftkostnaderna för dylika anstalter.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Ullman.